

XIX. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE İSLAM DÜŞÜNÜRLERİ

CİLT 1

26 Ekim 2023

HAZİRAN YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Editörler

Prof. Dr. Kemal SÖZEN
Prof. Dr. Sabri YILMAZ
Prof. Dr. Ali Kürşat TURGUT

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	302687
Tas. No:	922-97 OND-4

İstanbul
DIVAN
Kitap
2023

2022
HİLMİ ZİYA ÜLKEN (1901-1974)

Mehmet VURAL*

1. Hilmi Ziya Ülken'in Hayatı

Hilmi Ziya, 3 Ekim 1901'de İstanbul'da doğdu. İlk öğrenimini Özel Tefeyyüz İbtidai ve Rüşdiyesi Mektebinde, orta öğrenimini ise İstanbul Sultanisinde tamamladı. 1918 yılında liseden mezun olduktan sonra Mülkiye Mektebinin Hariciye Bölümüne girdi. Buradan 1921'de birincilikle mezun olduktan sonra Dârülfünun-ı Osmanî Edebiyat Fakültesi Beşerî Coğrafya asistanlığıyla başladığı akademik hayatının ilk yıllarında Felsefe Bölümünden fark derslerini vererek sertifika aldı. Felsefe Bölümü öğretim üyelerinden Mehmet İzzet, İzmirli İsmail Hakkı ve Ernst von Aster gibi hocaların önerisiyle önce sosyolojiye, daha sonra felsefe alanına geçiş yaptı.

Ülken, 1924 yılında Maârif Vekâletine geçerek birçok lisede öğretmenlik yaptı. İlk olarak 1924'de Bursa Lisesi coğrafya öğretmenliğine, aynı yıl Ankara Lisesi felsefe ve içtimaiyat öğretmenliğine ve Ankara Muallim Mektebi tarih ve coğrafya öğretmenliğine (1924-25) tayin edildi. 1925-26 yılları arasında Maârif Vekaleti İstatistik Şubesinde müdürlük görevinde bulundu. Daha sonra İstanbul'a dönerek, 1926'da İstanbul (Çapa) Kız Muallim Mektebi ve İstanbul Erkek Lisesinde tarih, terbiye ve ruhiyat öğretmeni olarak görev yaptı.

Ülken, 1928 yılında askerlik görevinin ilk bölümünü yaparken İstanbul Yıldız'da Özel İstiklâl Lisesinde geceleri Batı Edebiyatı dersleri verdi. 1928-30 yılları arasında Edremit'te yedek subay olarak askerlik yaptı. Akabinde 1930-33 yılları arasında İstanbul Erkek Öğretmen Okulu, Kabataş (1930), Galatasaray (1931) ve Özel Pangaltı Ermeni (1931), Musevi (1934) liselerinde felsefe ve sosyoloji öğretmenliği yaptı.

Atatürk, *Türk Tefekkürü Tarihi* adlı eseri başta olmak üzere çalışmalarından haberdar olduğu Hilmi Ziya'yı 1933'te Millî Eğitim Bakanı Reşit Galip vasıtasıyla Ankara'ya çağırarak görüşmüş; Türk düşünce tarihi alanında araştırmalar yapmak

* Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi, Ankara (e-posta: mvural@ybu.edu.tr).